XI национална конференция по изборни системи
Лаборатория за изборни системи и технологии
Българска асоциация по изборни системи

Видео от изборите: предизвикателства, възможности и надграждане

Александър Станев

Информационно обслужване АД

София, 2026

INFORMATION SERVICES

Релевантна теория

Какво правим?

- Внедряваме изцяло нов паралелен процес, свързан с видеонаблюдението в секциите
- Целта е прозрачност и повишаване на доверието в изборния процес
- Извън техническата част, основна роля за изпълнение имат членовете на СИК

Модел на промяната на Вирджиния Сатир

- Описва как хората преминават от познат начин на работа към нов
- Промяната може първоначално да наруши увереността и ефективността, преди да се усвоят нови навици
- Процес:
  - Старо положение
  - Съпротива
  - Хаос
  - Интеграция и практика
  - Ново положение

Релевантна теория

J-образна крива

- Визуализира промяната на поведението при внедряване на нов процес във времето
- След първоначалния ентусиазъм представянето временно се влошава, докато се усвои новия начин на работа, след което се подобрява над изходното ниво

Хоторнският ефект

- Изследвания в заводите Hawthorne на Western Electric, започнали през 1924 г.
- Промяна в поведението на хората, породена от това, че знаят, че са наблюдавани или участват в изследване
- При работа това може да се прояви като повече старание, по-добро спазване на правилата и **временно** повишаване на производителността/качеството

Какъв е процесът

Подготовка

- Актуализиране на софтуера, тест и зареждане на батериите
- Пакетиране на устройство, стойка, зарядно и инструкция с QR код за активиране
- Логистика

Дейност в комисиите

- След края на изборният ден, член на СИК стартира устройството и го активира с QR кода от инструкцията
- Обхваща броенето на бюлетините/контролните разписки и попълването на протокола
- Излъчва се на живо, а след приключването на всички комисии се публикуват записите от онлайн излъчването (~4h в деня след изборите)

Финал

- РИК/ОИК предават устройствата в Информационно обслужване АД в рамките на 48h
- Локалните записи от устройствата се свалят и публикуват на всеки час (~4 дена)

Обща статистика

Процент налични записи

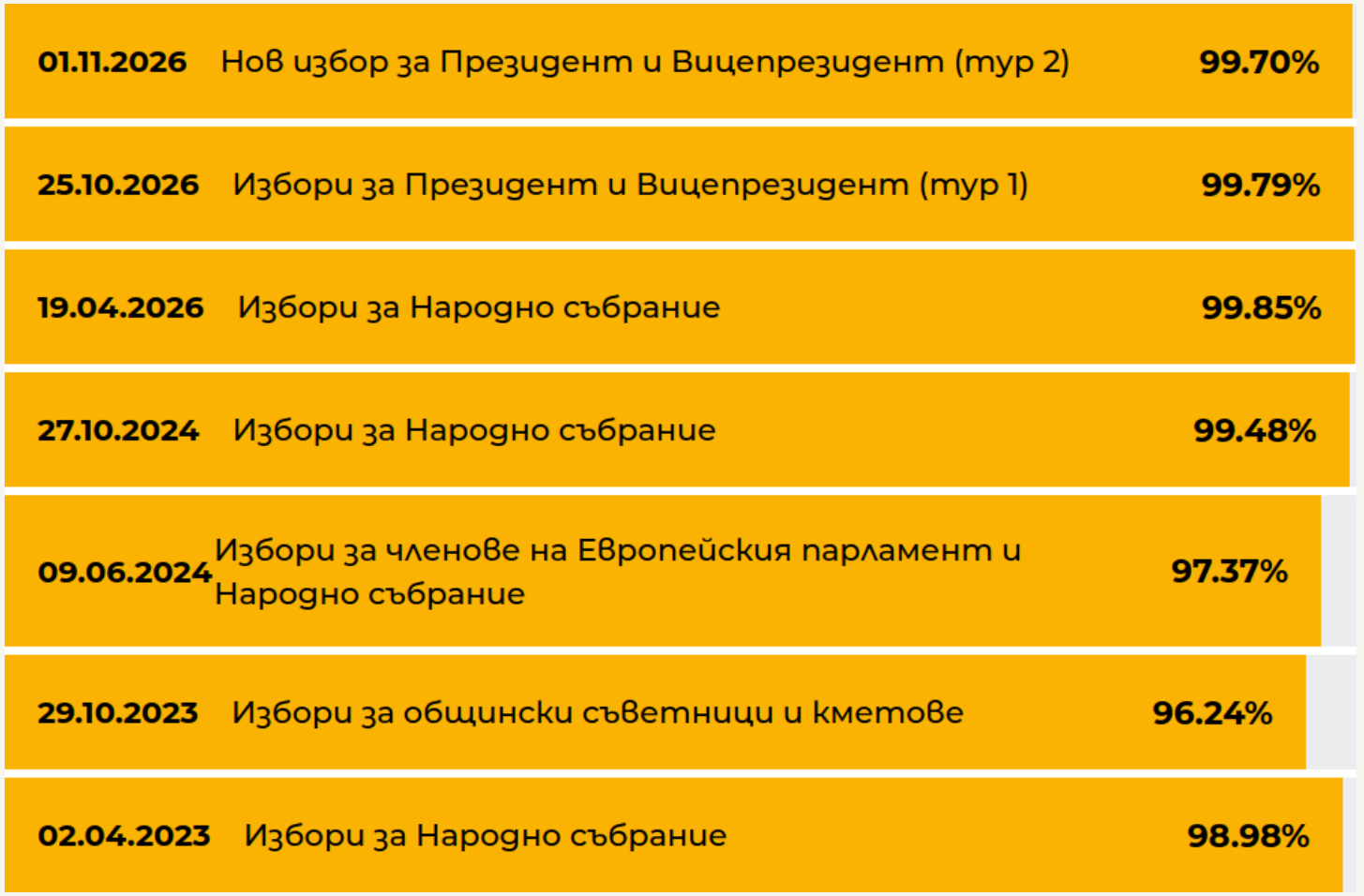

Данни от https://evideo.bg/stats

Обща статистика

Брой секции без записи

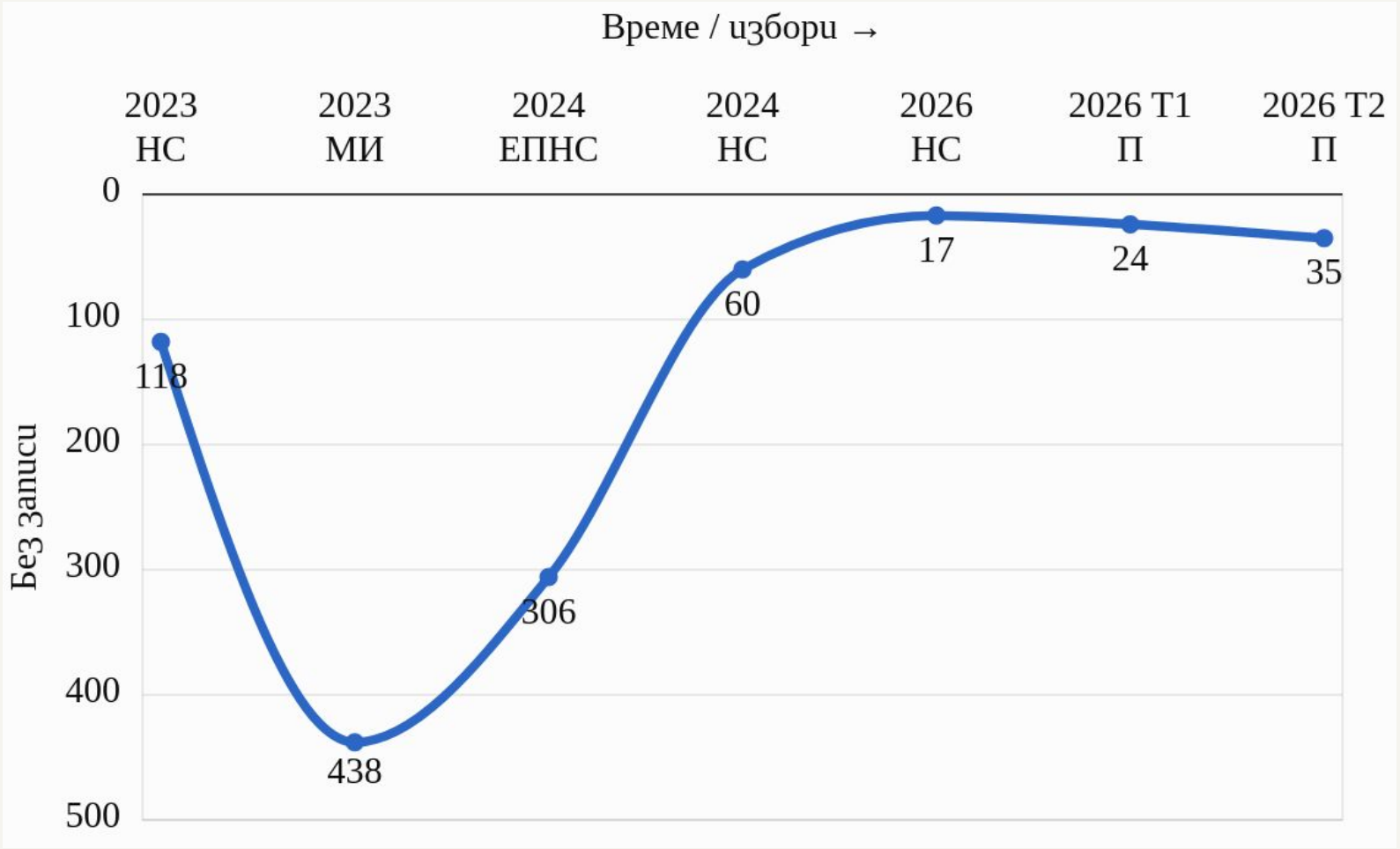

Данни от https://evideo.bg/stats

Президентски избори

Времетраене на излъчванията – тур I

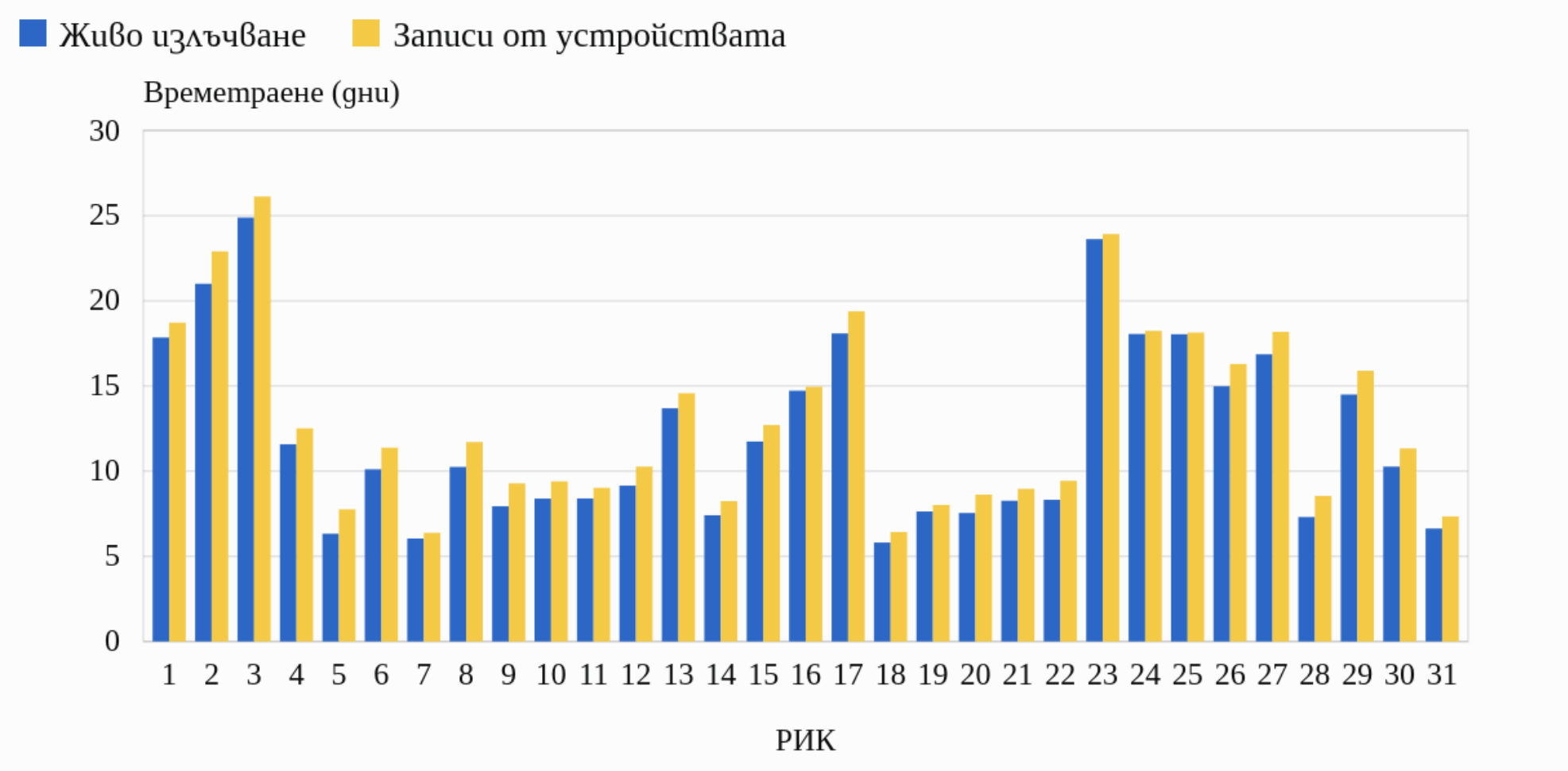

Данни от https://evideo.bg/stats

Президентски избори

Времетраене на излъчванията – тур II

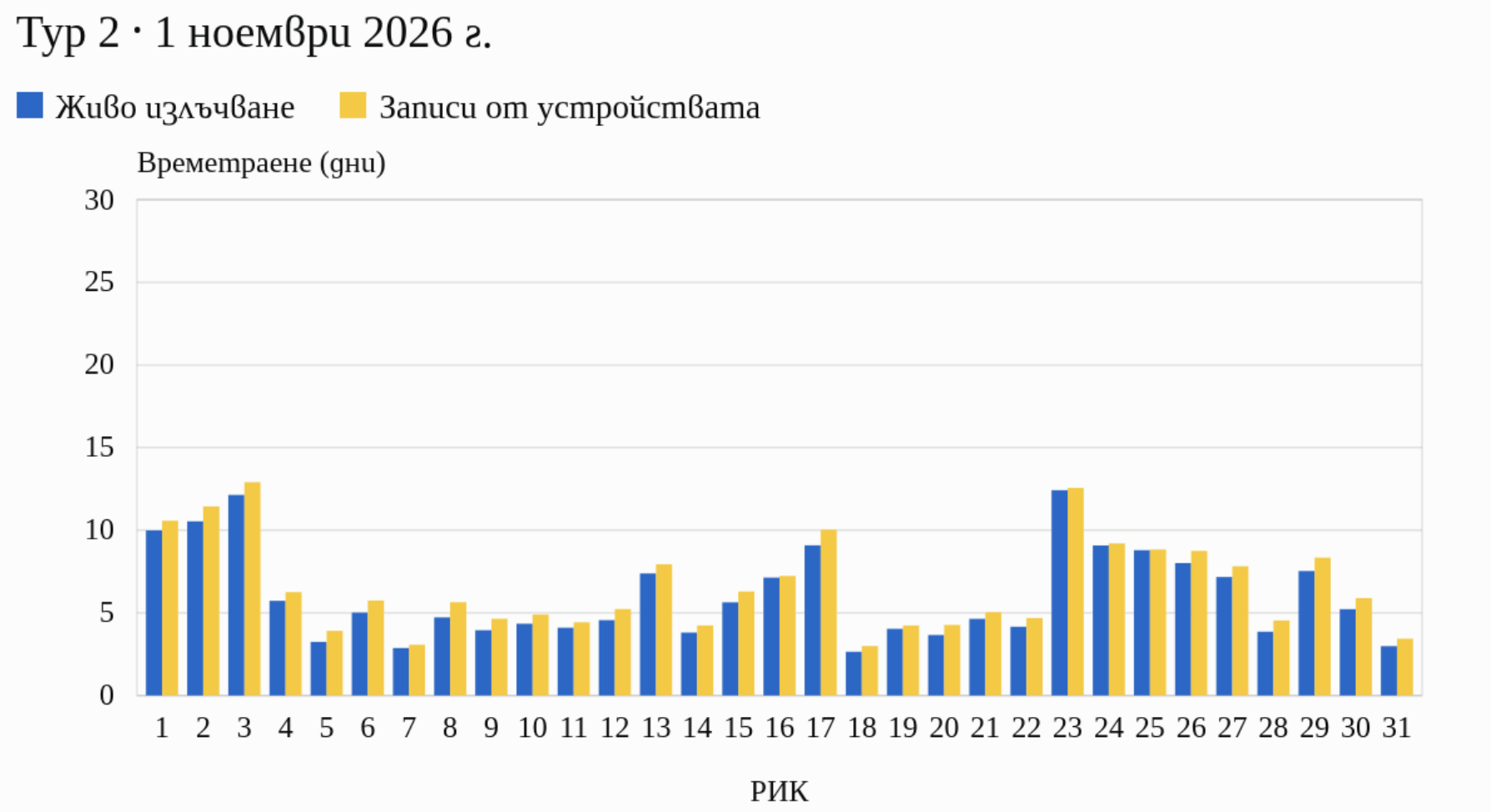

Данни от https://evideo.bg/stats

Публичен интерес

Данни от ИО АД

Нередности и нарушения

Чичо Цено (МИ 2023)

- Дописване на преференции за ОС в Малорад, община Бороване
- 14 ноември 2024 г. двама членове на СИК получават по 5 месеца лишаване от свобода условно, с 3-годишен изпитателен срок
- Окончателно Решение № 3463 от 21 март 2024 г. ВАС обявява за недействителен избора на общински съветници в Бороване. Съдът отчита, че манипулацията не позволява надеждно да се установи действителният вот

Снимка от https://evideo.bg

Нередности и нарушения

Жената с пръстените (МИ 2023)

- Дописване на преференции за ОС в Габровница, община Монтана
- Окончателно решение на районен съд – Монтана, одобрено споразумение след признаване на вина: 9 месеца лишаване от свобода условно, с 3-годишен изпитателен срок, и 8656 лв. разноски.

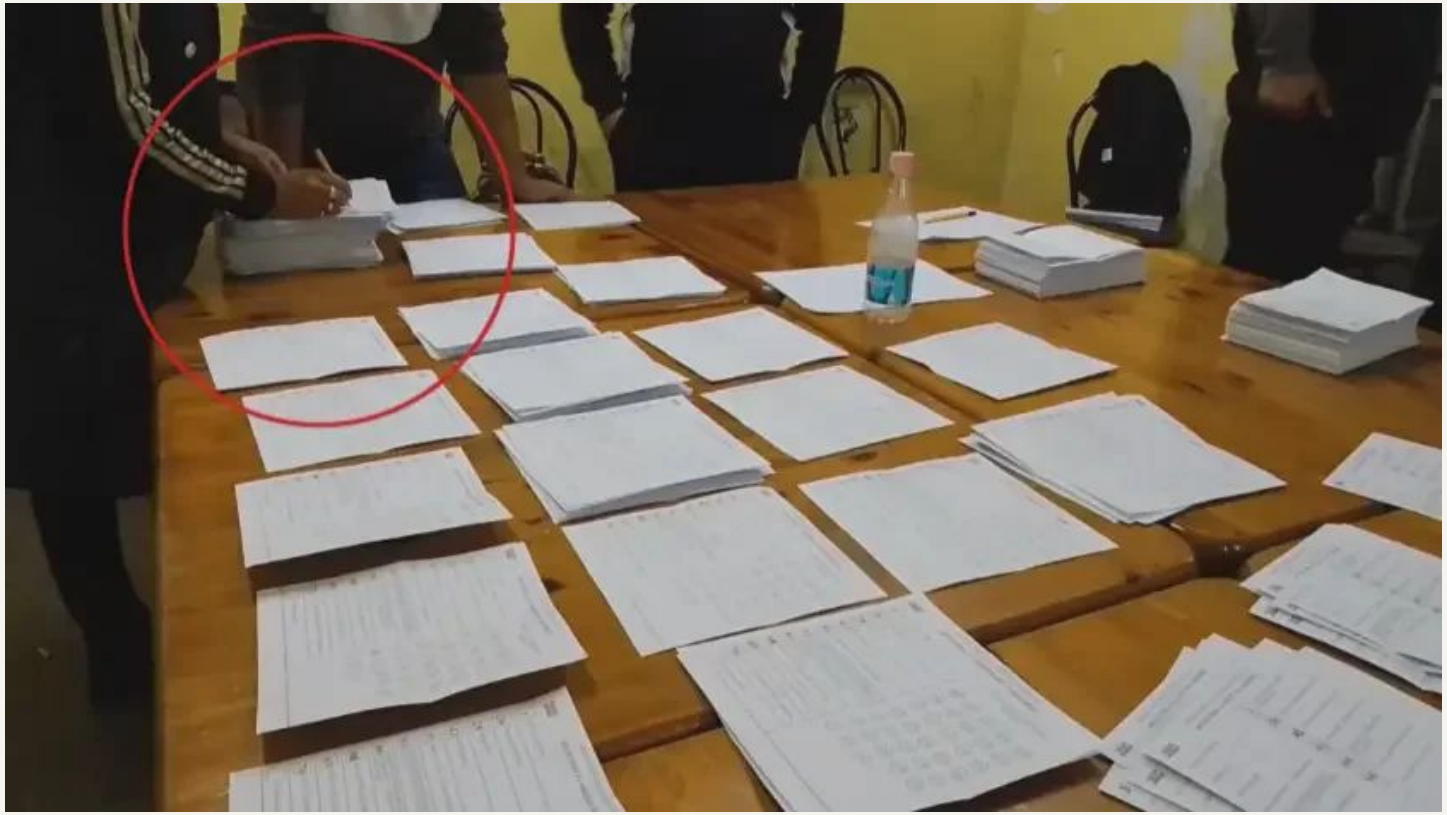

Снимка от https://evideo.bg

Нередности и нарушения

Неправилно отчитане (МИ 2023)

- Видеозаписите от СИК № 011100027 в Борово, община Гоце Делчев, съпоставени с бюлетините и експертизата, показват неправилно отчитане на преференции и недействителни гласове
- ВАС потвърждава решение с акт № 3855 от 1 април 2024 г. След преизчисляването Георги Найденов губи мястото си в Общинския съвет, а ОИК обявява Димитър Попов за избран

Снимка от АС - Благоевград

Нередности и нарушения

Зрителна измама (ПИ 2024)

- БНТ публикува кадри, които пораждат съмнения за попълване на бюлетини от член на СИК № 010200004. Започва разследване, включително видеотехнически и лицево-идентификационни експертизи
- Наказателното производство е прекратено на 22 юни 2026 г. С Решение № 18-НС от 21 юли 2026 г. ЦИК установява административно нарушение: бюлетините са изсипани наведнъж върху масата вместо да бъдат изваждани една по една по установения ред

Снимка от https://evideo.bg

Нередности и нарушения

Величие (ПИ 2024.10)

- С Решение № 1 от 13 март 2025 г. по № 33/2024 конституционният съд обявява за незаконен избора на посочени народни представители и възлага на ЦИК да преизчисли резултатите
- Изводите са основани на цялостна проверка на изборните книжа и експертизи, не върху видеото
- След въвеждане на установените от експертите на КС стойности се идентифицират несъответствия на база видеозаписите
- КС не взема в предвид представената информация
- **Несъответствията не променят резултата от решението на КС**

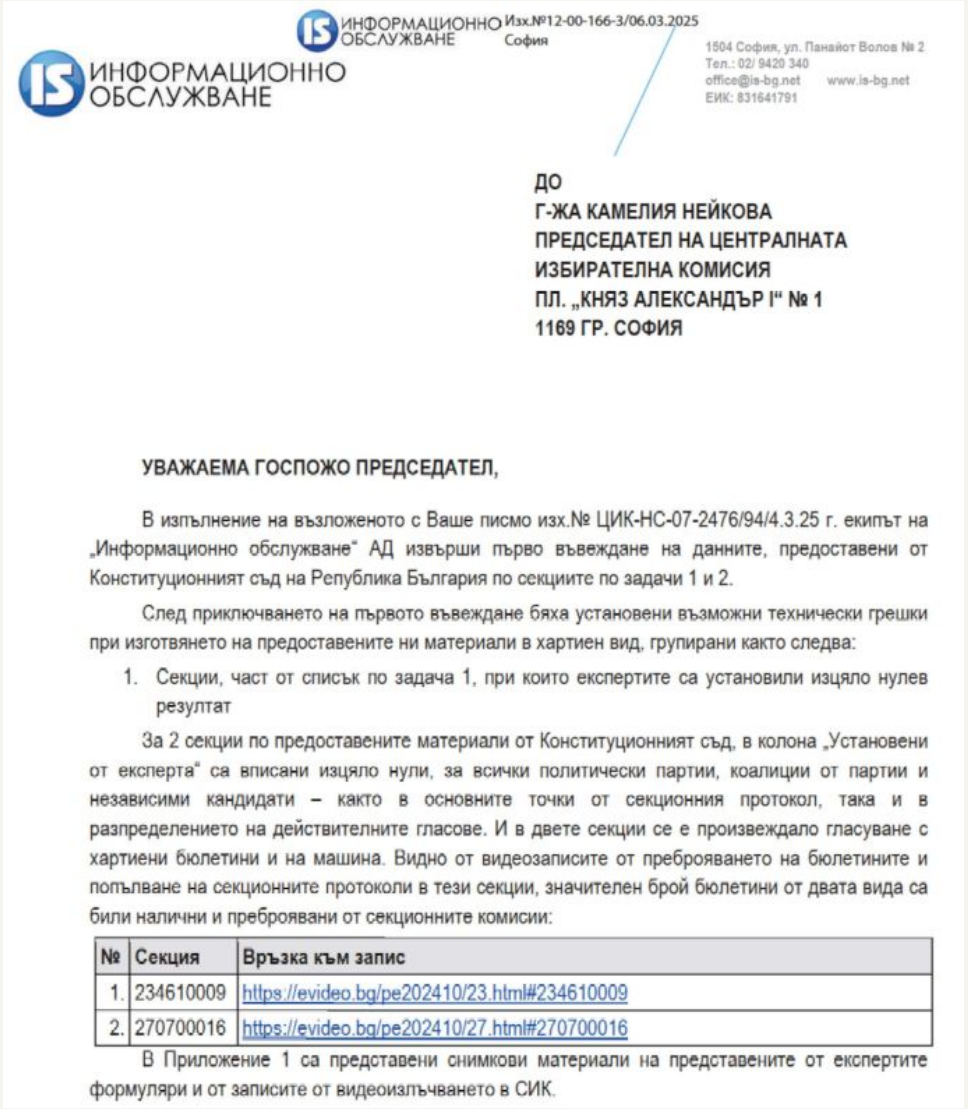

ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ Изх.№12-00-166-3/06.03.2025 София

ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ

1504 София, ул. Панайот Волов № 2
Тел.: 02/ 9420 340
office@is-bg.net www.is-bg.net
ЕИК: 831641791

ДО
Г-ЖА КАМЕЛИЯ НЕЙКОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ЦЕНТРАЛНАТА
ИЗБИРАТЕЛНА КОМИСИЯ
ПЛ. „КНЯЗ АЛЕКСАНДЪР I“ № 1
1169 ГР. СОФИЯ

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

В изпълнение на възложеното с Ваше писмо изх.№ ЦИК-НС-07-2476/94/4.3.25 г. екипът на „Информационно обслужване“ АД извърши първо въвеждане на данните, предоставени от Конституционният съд на Република България по секциите по задачи 1 и 2.

След приключването на първото въвеждане бяха установени възможни технически грешки при изготвянето на предоставените ни материали в хартиен вид, групирани както следва:

1. Секции, част от списък по задача 1, при които експертите са установили изцяло нулев резултат

За 2 секции по предоставените материали от Конституционният съд, в колона „Установени от експерта“ са вписани изцяло нули, за всички политически партии, коалиции от партии и независими кандидати – както в основните точки от секционния протокол, така и в разпределението на действителните гласове. И в двете секции се е произвеждало гласуване с хартиени бюлетини и на машина. Видно от видеозаписите от преброяването на бюлетините и попълване на секционните протоколи в тези секции, значителен брой бюлетини от двата вида са били налични и преброявани от секционните комисии:

№	Секция	Връзка към запис
1.	234610009	https://evideo.bg/pe202410/23.html#234610009
2.	270700016	https://evideo.bg/pe202410/27.html#270700016

В Приложение 1 са представени снимкови материали на представените от експертите формуляри и от записите от видеоизлъчването в СИК.

Пълен документ https://www.is-bg.net/bg/publications/statements/456

Практика в други държави

Румъния

- Заснемане след края на гласуването
- Приложено на президентските избори през 2025 г.
- Извършва се само локален запис
- Записите не са публични и не се излъчват онлайн

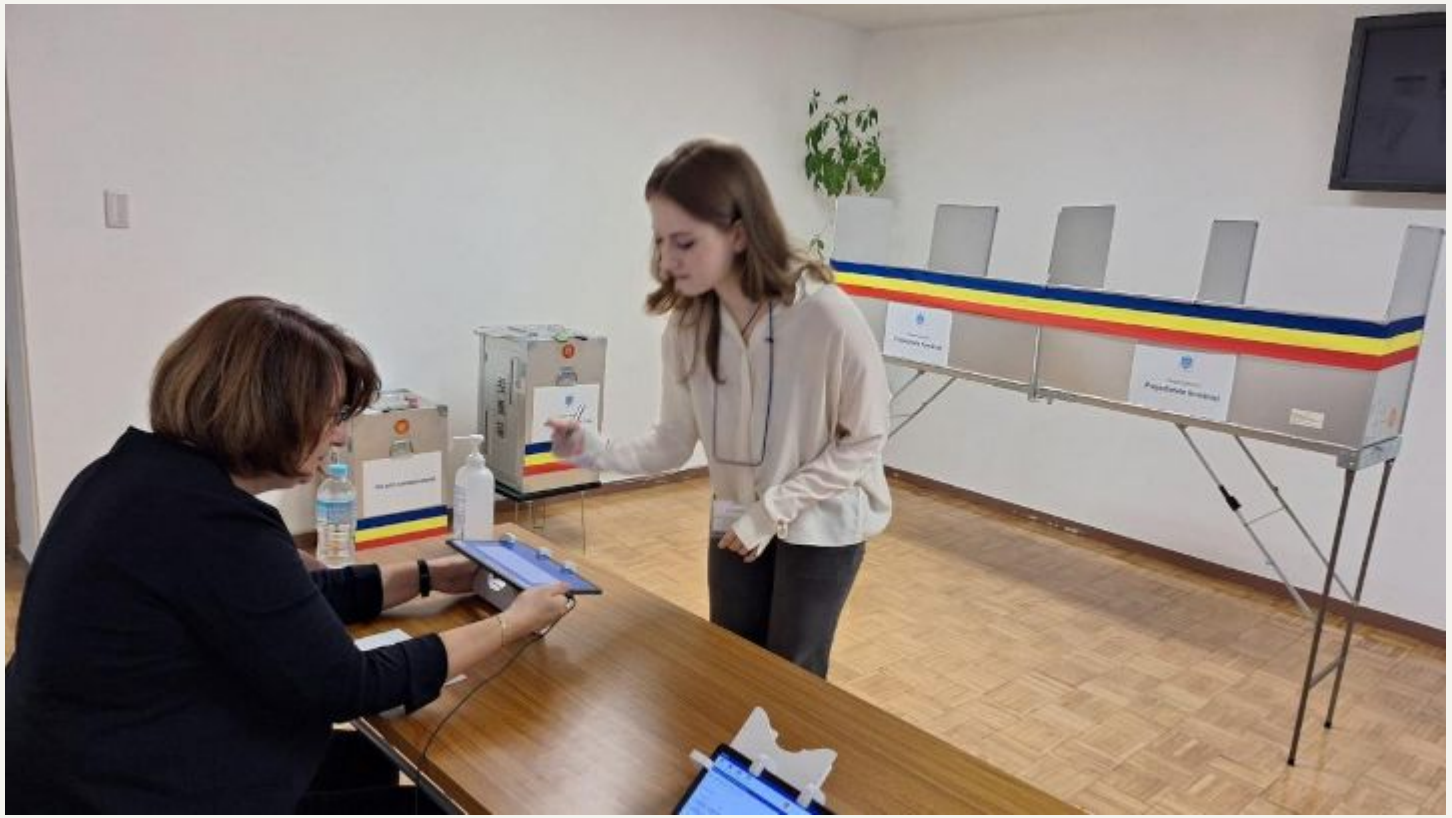

Снимка ЦИК

Практика в други държави

Молдова

- Заснемане през целия ден
- Приложено на парламентарните избори през 2025 г.
- Извършва се само локален запис
- Записите не са публични и не се излъчват онлайн
- Международните наблюдатели подчертават необходимостта камерите да бъдат разположени така, че да не разкриват избора на гласуващия

Снимка ЦИК

Практика в други държави

Албания

- Заснемане през целия ден в секциите (5 212 на местните избори през 2023 г.)
- Заснемане в преброителните центрове (92 на местните избори през 2023 г.)
- Извършва се локален запис, а в реално време се наблюдават в ЦИК
- Записите не са публични и не се излъчват онлайн

Снимка ЦИК

Практика в други държави

Армения

- Заснемане през изборния ден и при преброяването
- Онлайн излъчване
- За парламентарните избори през 2026 г. е съобщено за камери с пряко излъчване в 1758 от общо 2005 секции (88%)
- Онлайн архив на видеозаписите не е открит

Снимка ЦИК

Практика в други държави

Азербайджан

- Технологията се прилага в различни мащаби от 2008 г.
- Заснемане през изборния ден и при преброяването
- Онлайн излъчване
- За парламентарните избори през 2024 и парламентарните през 2025 заснемане е осигурено в 1000 секции (15%)
- Онлайн архив на видеозаписите не е открит

Снимка ЦИК

Практика в други държави

Индия

- Технологията се прилага първо пилотно (2009 г.), след това в пълен мащаб от 2025 г.
- Заснемане през изборния ден
- Онлайн излъчване, достъпно единствено от избирателната комисия
- Записите са достъпни единствено въз основа на съдебно решение

Снимка ЦИК

Практика в други държави

Русия

- Технологията за публично излъчване на живо по време на изборните дни се прилага във всяка секция (около 91 000 бр.) от 2012 г.
- През 2021 г. публичното излъчване се ограничава до специално обособени центрове за наблюдение
- Записи се съхраняват от 3 до 12 месеца и е предоставят само по официално искане на съд, прокуратура или участници в изборния процес при спорове

Снимка ЦИК

Практика в други държави

Киргизстан

- Излъчване на живо по време на изборния ден от всяка секция, реализирано през 2024 г.
- Не се излъчва онлайн, няма публичен достъп до архив
- В края на 2026 г. се създава Обществен център за наблюдение на изборите
- В центъра, след регистрация и на място, граждани и наблюдатели ще могат да проследят видеонаблюдението на живо

Снимка ЦИК

Практика в други държави

Узбекистан

- Стартира с пилотен проект в 60 секции (от над 10 700) през 2021 г.
- Постепенно обхватът се увеличава
- Излъчва се публично онлайн
- Онлайн архив на видеозаписите не е открит

Снимка ЦИК

Проблеми с излъчването

- Излъчването на качествено видео онлайн изисква определени параметри на връзката
- Тези параметри не винаги могат да бъдат постигнати в някои отдалечени населени места
- Покритието се замерва външно, а секциите работят обикновено в масивни сгради
- „Движение“ на секциите – между последните два национални избора 13% от секциите са на различни адреси (по GPS)
- Системите за сигурност понякога блокират опитите за автоматизиран анализ на видеопотоците на живо от трети страни
- Подготовка на членовете на СИК – на последните президентски избори през 2026 г. 44% от членовете са нови и не са участвали на парламентарните избори
- Проблеми със старта, ранно приключване

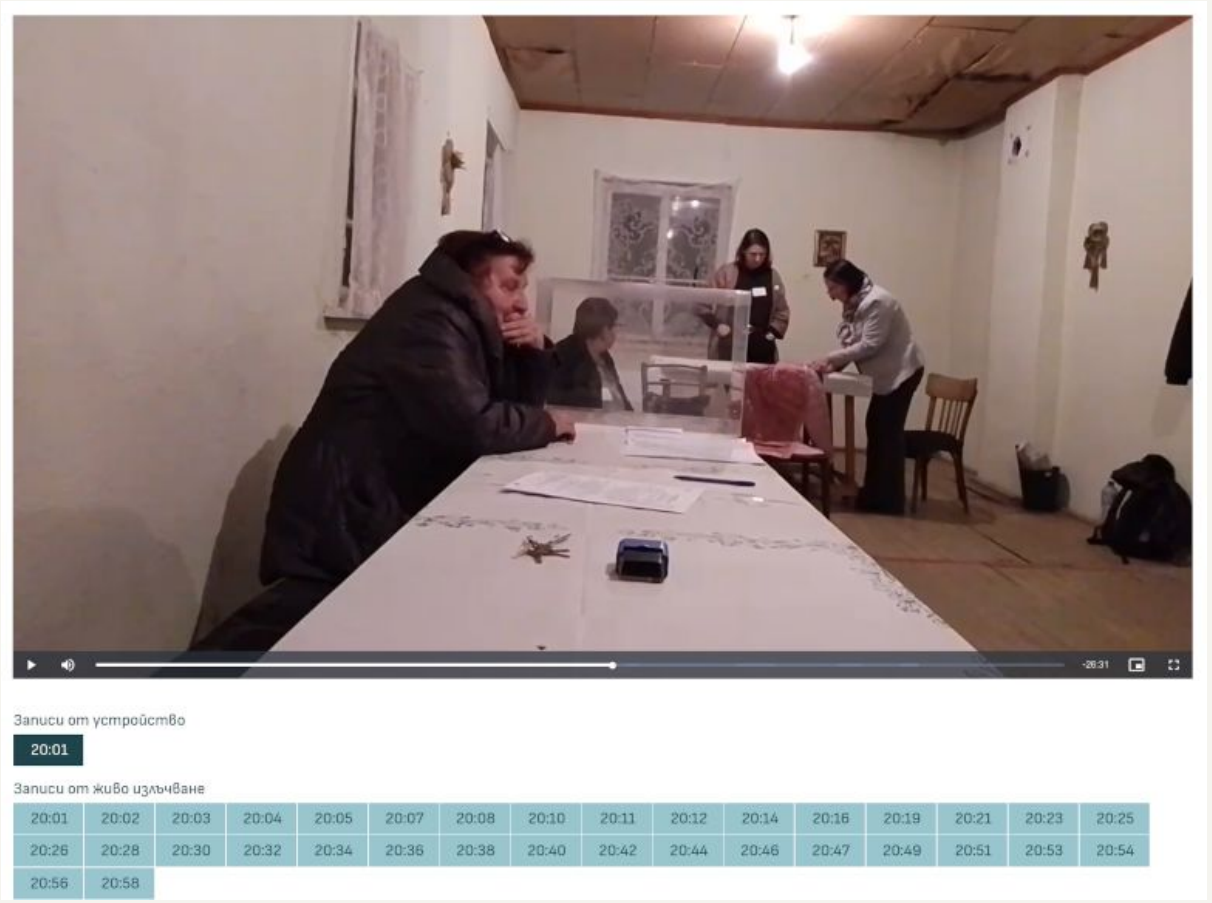

Снимка от https://evideo.bg

Секции без видео от президентските избори

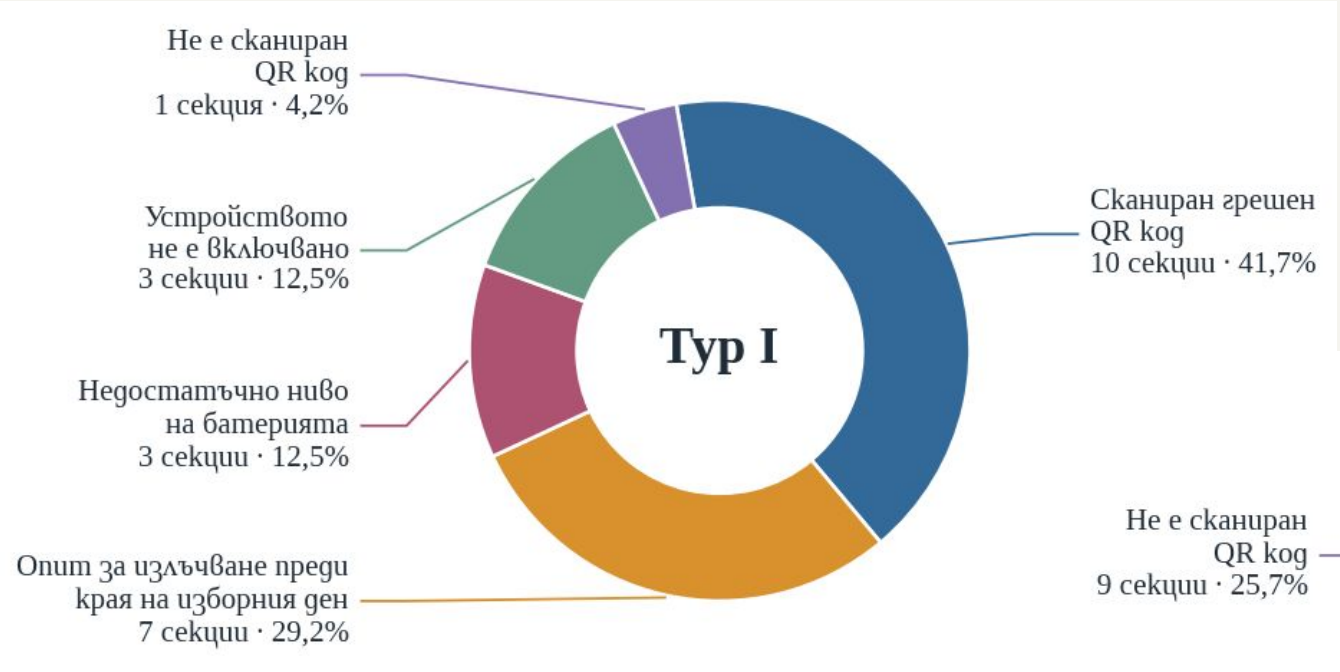

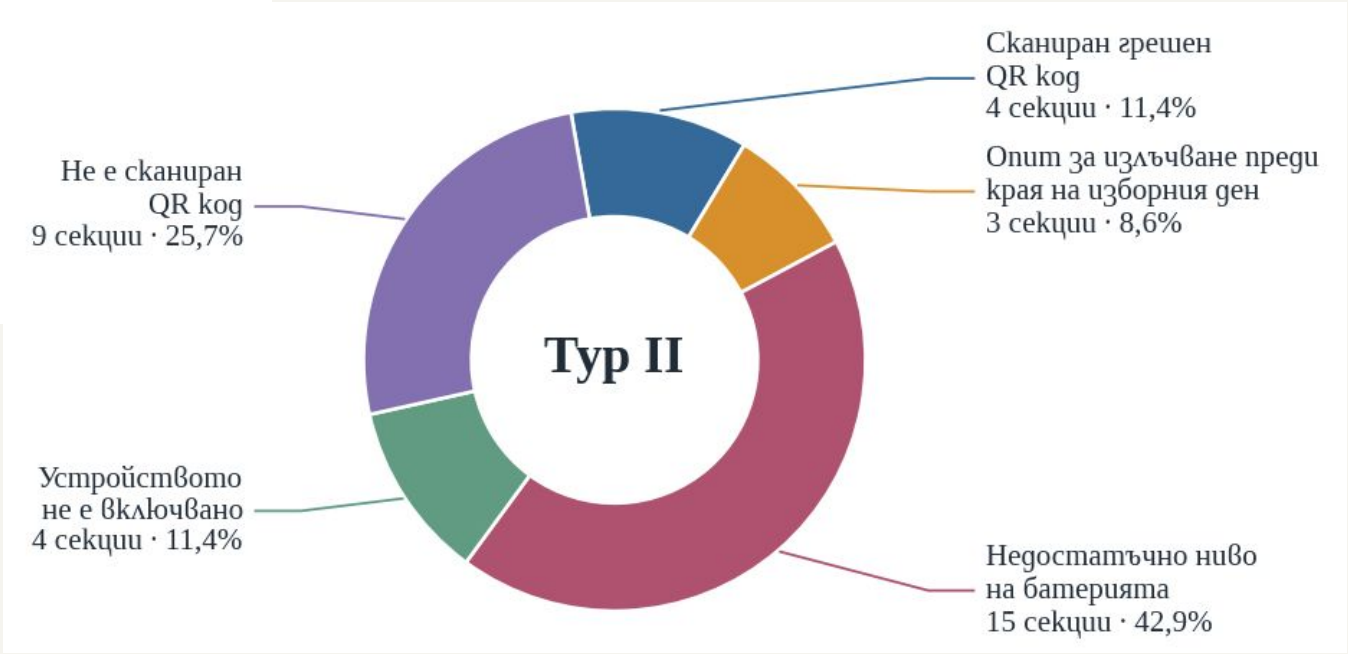

Данни от ИО АД

Възможни подобрения

- Промяна на параметрите на излъчването – замяна на H.264 с H.265
  - Запазва качеството при понижаване на мрежовия трафик
  - Използва малко повече батерия
  - По-ниска съвместимост със стари устройства и компютри за гледане
- Специални инструкции за избори в два тура
- Раздел за видеоизлъчването по време на обучението на членовете на СИК

Данни от ИО АД

XI национална конференция по изборни системи
Лаборатория за изборни системи и технологии
Българска асоциация по изборни системи

Видео от изборите: предизвикателства, възможности и надграждане

Александър Станев

Информационно обслужване АД

Благодаря за вниманието!

INFORMATION SERVICES